

PARTNERI
SRBIJA

Otvorenost parlamanata u Srbiji

Autor nacionalnog dela:

Damjan Mileusnić, Partneri Srbija

Istraživači i saradnici:

Kristina Kalajdžić i Milica Tošić, Partneri Srbija

Recenzent:

Ana Toskić Cvetinović

Izdavač:

Partneri Srbija

Prelom i dizajn:

Kliker dizajn

Beograd, septembar 2023. godine

Ovaj dokument je deo projekta koji finansira Nacionalna zadužbina za demokratiju (NED). Sadržaj ne odražava nužno mišljenje donatora.

Sadržaj

Uvod	5
Kakve su okolnosti za razvoj politika otvorenosti u regionu?	7
Usporen rad i blokada zakonodavnih institucija u BiH	7
Politička kriza i blokada Skupštine Crne Gore.....	8
Hitno usvajanje zakona poseban problem u Severnoj Makedoniji	8
Jednostranački parlament Srbije doneo novi Ustav.....	9
Otvorenost parlamenata u regionu	11
Otvorenost Narodne skupštine i Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine	13
Transparentnost.....	13
Pristupačnost	15
Integritet	17
Učinkovitost.....	17
Zaključci i preporuke	19
Metodologija	21

Otvorenost Narodne skupštine i Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine

---

U okviru projekta Regionalni indeks otvorenosti, Partneri Srbija sproveli su, između ostalog, i analizu sajtova Narodne skupštine i Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine. Pored analize sajtova, korišćene su i dodatne metode prikupljanja informacija o radu ovih organa, kroz slanje zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i slanje upitnika, za one indikatore čiji učinak ne bi mogao biti analiziran analiziranjem samih internet stranica.

Prilikom analize, utvrđeno je da obe institucije imaju funkcionalne sajtove sa dosta korisnih informacija. Narodna skupština Srbije ostvarila je blago poboljšanje ove godine (59.1%) u odnosu na prošlogodišnje istraživanje (56,9%). Takođe, Narodna skupština Srbije znatno je otvorenija u svom radu od Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine, gde je takođe primećeno blago poboljšanje u poslednjih godinu dana, (sa 29,18% na 32.34%).

Partneri Srbija analizirali su četiri ključne oblasti koje čine otvorenost: transparentnost, pristupačnost, integritet i učinkovitost.

Narodna skupština ostvarila je najbolje rezultate u oblasti pristupačnosti (56,53%), potom u oblasti integriteta (51,32%), zatim u oblasti učinkovitosti (51,11%) dok su u oblasti transparentnosti rezultati najlošiji (41.07%).

Sa druge strane, Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine u svim oblastima ima dosta lošije rezultate – integritet (53.33%), transparentnost (28,65%), učinkovitost (24,44%) i pristupačnost koja je najlošije ocenjena (23,75%).

U nastavku ove analize ukazaćemo na ključne nalaze i dati preporuke kako ove dve institucije u budućnosti mogu biti otvorenije za građane.

Transparentnost

U pogledu transparentnosti, moguće je pretražiti sajt obe institucije, što građanima dosta olakšava pristup informacijama. Obe institucije takođe na svojim internet stranicama imaju objavljene organigrame (šematski prikaz organizacione strukture institucije), detaljan opis nadležnosti, kao i biografije Predsednika skupštine.

Prilikom analize transparentnosti rada Narodne skupštine, došlo se do sledećih nalaza: Informacije o aktuelnom sazivu i konkretnim odborima Parlamenta, kao i o narodnim poslanicima dostupne su na internet stranici skupštine, zajedno sa njihovim kontakt podacima, ali ne i celokupnim biografijama. Sa druge strane, podataka o drugim službenicima koji su zaposleni u Narodnoj skupštini nema. Na ovaj način, građani se dakle mogu (donekle) upoznati sa imenima i kvalifikacijama narodnih poslanika, ali nemaju uvid o tome ko su državni službenici zaposleni u Narodnoj skupštini.

Ono što posebno zabrinjava jeste da na sajtu nije objavljen ni Godišnji program rada Narodne skupštine, ali ni godišnji izveštaj o radu. Ovo je posebno problematično, jer se građani kroz ova dva vrlo važna dokumenta mogu upoznati kako sa sprovedenim tako i planiranim aktivnostima za tekuću godinu. Na sajtu je dostupan nedeljni kalendar sa događajima koji može pomoći u tom pogledu, ali to svakako nije dovoljno. Objavljivanjem ovih podataka, Narodna skupština pokazala bi da ima strateško usmerenje u svom radu, a građani bi mogli da se upoznaju sa prioritetima u radu ovog tela definisanim oblastima razvoja, planiranim aktivnostima, i slično. Na internet stranici Narodne skupštine nisu dostupne ni aktuelne strategije.

Nedostupne su i informacije o analizi efekata propisa, jednog od važnih pratećih dokumenata koje je predlagač dužan da dostavi Narodnoj skupštini uz predlog zakona, uz poštovanje svih zakonskih procedura, a Narodna skupština je dužna da potom na svojoj internet stranici objavi kompletnu dokumentaciju koja čini deo predloga jednog zakona. Parlament takođe ne objavljuje informacije o prisustvu narodnih poslanika na plenarnim sednicama, kao ni informacije o tome kako su poslanici glasali. Na taj način, zainteresovana javnost nema informacije o tome kako su njihovi predstavnici u Narodnoj skupštini glasali, niti da prate u kojoj meri poslanici brane vrednosti za koje se deklarativno zalažu, tj. da li ispunjavaju obećanja data građanima upućena sa skupštinske govornice i u svojim izbornim kampanjama.

Sa druge strane, na internet stranici Narodne skupštine mogu se pronaći informacije o zakonima i drugim pravnim aktima o kojima će se raspravljati u plenumu, međutim nisu dostupne informacije o amandmanima koji su podneti na predloge zakona, iako se radi

o dokumentima koja su nastala u radu ove institucije i odnose se na jedno od najvažniji ovlašćenja Skupštine, da kao zakonodavna grana vlasti direktno utiče na kvalitet propisa koji se usvajaju. Smatramo da podneti amandmani, sa jasnom naznakom onih koji su usvojeni treba da budu dostupni zajedno sa finalnim tekstom zakona koji je usvojen. Na taj način građani bi na jednostavan način mogli da se informišu o tome koliki i kakav je bio uticaj narodnih poslanika na zakon koji je usvojen. Poslovnik Narodne skupštine predviđa da se amandmani na predloge zakona javno objavljuju (u skladu sa tehničkim mogućnostima), međutim, ove informacije dostupne su samo narodnim poslanicima.

Takođe, na sajtu je moguće pronaći vest o tome da je Venecijanska komisija, Evropska komisija ili drugo međunarodno telo dalo pozitivno mišljenje na konkretan nacrt, međutim, ti dokumenti nisu dostupni na sajtu Narodne skupštine.

Video prenosi kao i stenografske beleške sa sednica javno su dostupni što je pozitivno, međutim kako javno nisu dostupna prateća dokumenta uz predloge zakona poput amandmana, analiza procene uticaja propisa, mišljenja drugih institucija na predloge zakona, teško je pratiti rad Narodne skupštine i razumeti o čemu poslanici glasaju u odborima i na plenarnim sednicama.

Narodna skupština takođe nije odgovorila na upitnik koji su Partneri Srbija poslali, pa su stoga svi odgovori do kojih je trebalo da dođemo na taj način tumačeni kao da ne ispunjavaju pomenuti indikator. Narodna skupština nije pružila podatak da li ima svoju Komunikacionu strategiju, a ista nije pronađena na internet stranici.

Na sajtu Narodne skupštine mogu se naći kako planovi o javnim nabavkama, tako i godišnji izveštaj o sprovedenim javnim nabavkama. Pozivi za učešće na javnim nabavkama dostupni su na portalu javnih nabavki, ali na sajtu Narodne skupštine ne postoji informacija da se ovi pozivi mogu naći tamo, pa je stoga ovaj indikator negativno ocenjen. Pozdravljamo što su podaci objavljeni na portalu, ali većina građana nema svest da ove podatke može pronaći tamo, pa bi stoga bilo korisno da na sajtu Narodne skupštine na vidljivom mestu bude označeno gde se građani mogu upoznati sa ovim informacijama.

Ono što ističemo kao posebno problematično u kontekstu finansijskog upravljanja jeste činjenica da na internet stranici Narodne skupštine nisu dostupni podaci o godišnjem budžetu, o građanskom budžetu i polugodišnji izveštaj o realizaciji budžeta, kao ni drugi finansijski izveštaji.

Prilikom analiziranja transparentnosti Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine, došli smo do sledećih nalaza. Stranica je funkcionalna, redovno objavljuju vesti o svom radu i takođe je moguće pretražiti podatke. Na sajtu su takođe dostupni organigram, podaci o nadležnosti ove institucije i Predsedniku skupštine, kao i o sastavu različitih odbora i celokupnog aktuelnog saziva. Međutim, potpune biografije poslanika nisu dostupne. Ovo je posebno problematično jer bi građani trebalo da na odgovarajući način budu upoznati sa

kompetencijama najviših državnih funkcionera. Za razliku od Narodne skupštine, informacije o platama poslanika nisu potpune, već su samo dostupne informacije o koeficijentu plata u informatoru o radu.

Kao što je slučaj sa većinom organa javne vlasti, ni kod Skupštine autonomne pokrajine ne mogu se naći podaci i kontakti svih državnim službenika koji rade u okviru ovog organa.

Skupština autonomne pokrajine Vojvodine takođe nema objavljen ni godišnji program rada, kao ni izveštaje o radu – ni godišnje, ni kvartalne, a ne objavljuju ni strategije niti Komunikacionu strategiju.

Pohvalno je što se pravna akta o kojima se raspravlja u plenumu objavljuju na sajtu. Ovo je posebno važno kako bi građani mogli biti upoznati sa aktima koji su trenutno u proceduri. U trenutku analiziranja sajta nije bilo zakazanih sednica, pa stoga nije bilo ni dostupnih podataka o materijalima neophodnim za iste, međutim rezultati prošlogodišnjeg monitoringa ukazuju da se predlozi akata objavljuju neporedno pre održavanja sednice na kojima se o njima raspravlja

Kao ni prošle godine, uz nacрте zakona i dalje se ne objavljuju analize efekata propisa predviđenih Zakonom o planskom sistemu. Agende sednica koje su zakazane mogu se pronaći na internet stranici, a na osnovu zapisnika sa sednica moguće je doći do informacija ko od narodnih poslanika je prisustvovao sednicama, međutim, podacima o glasanju na plenarnoj sednici nije moguće pristupiti.

Ističemo kao veliki razlog za zabrinutost što ne postoje audio ili video prenosi plenarnih sesija niti drugih radnih tela. Iako se izrađuju stenografske beleške, one nisu dostupne javno na internet stranici. Na sajtu takođe nije pronađeno ništa što se može odnositi na rad skupštinskih odbora.

Na sajtu Skupštine autonomne pokrajine Vojvodine takođe nisu dostupna mišljenja Venecijanske komisije, Evropske komisije ili drugih međunarodnih tela na aktuelne nacрте zakona i drugih pravnih akata.

Iako Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine na svojoj internet stranici ima objavljen godišnji plan javnih nabavki, ne mogu se pronaći podaci o pozivima za te javne nabavke, odluke, ugovori o javnim nabavkama, a ni godišnji izveštaj o realizovanim javnim nabavkama.

U smislu finansijske transparentnosti Skupštine autonomne pokrajine Vojvodine, situacija je nešto bolja. Budžet za parlament se može naći na sajtu, međutim budžet za građane nije dostupan. Ipak, ovaj dokument može se pronaći na sajtu Pokrajinskog sekretarijata za finansije i ovaj budžet se odnosi na celu pokrajinu Vojvodinu. Sa druge strane, Polugodišnji izveštaj o trošenju budžetskih sredstava je dostupan na internet stranici Skupštine AP Vojvodine.

Pristupačnost

Kao još jedan od važnih aspekata uspešnog rada svakog organa vlasti izdvaja se i pristupačnost. U ovom pogledu, neke od informacija nisu dobijene samo analizom sajtova ove dve institucije, već i slanjem zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i detaljnih upitnika koji su upućeni institucijama.

Na sajtu Narodne skupštine nisu dostupne smernice za građane o tome kako mogu podneti žalbu ili predlog na rad Narodne skupštine, a nije uspostavljen ni direktni kanal komunikacije između građana i zaposlenih u Narodnoj skupštini preko sajta, kojim bi građani mogli da dostavljaju predloge, sugestije, molbe, žalbe i slično. Na ovaj način, onemogućava se dvostrana komunikacija između građana i najvišeg predstavničkog tela u našoj zemlji. Sa druge strane, na internet stranici Narodne skupštine mogu se pronaći različiti edukativni materijali za građane.

Takođe, Narodna skupština na svojoj internet stranici nije objavila informacije za koje je u prethodnom periodu odobren pristup, međutim, u informatoru su dostupne informacije o mogućnosti korišćenja ovog mehanizma sa detaljnim opisom kako funkcioniše – kome se podnosi zahtev, kojim informacijama je moguće pristupiti itd. Ono što dodatno otežava pristup građanima jeste činjenica da na internet stranici Narodne skupštine ne postoji poseban odeljak posvećen pravu na slobodan pristup, već građani ove informacije mogu naći u informatoru o radu, tako da građani u ovim slučajevima moraju da ulože dodatni napor kako bi došli do informacija kako i kome se mogu obratiti.

Narodna skupština dostavila je svoj odgovor na naš zahtev za pristup informacijama od javnog značaja, čime su pokazali da poštuju obaveze predviđene Zakonom. Ovo je posebno važno, imajući u vidu da se radi o najvišem predstavničkom telu naše zemlje koje bi trebalo biti primer drugim organima javne vlasti kako postupati u skladu sa zakonom i ovde se može primetiti direktan pomak, imajući u vidu da u prošlogišnjem istraživanju nisu dostavili svoj odgovor.

Međutim, ono što bismo posebno istakli kao problematično jeste činjenica da iako Narodna skupština ima fejsbuk i tvieter nalog, oni nisu ažurirani preko 10 godina. Stoga, preporuka je da zaposleni u ovoj instituciji češće koriste ovakav vid komunikacije sa širom javnošću, kako bi građani mogli biti blagovremeno upoznati sa njihovim radom.

Imajući u vidu da ove godine institucija Narodne skupštine nije odgovorila na upitnik Partnera Srbija, nismo mogli da dođemo do podataka da li su zaposleni u Narodnoj skupštini učestvovali u treninzima i obukama iz oblasti slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja ili otvorenih podataka.

Nadležni odbori imaju pravo da konsultuju i zapošljavaju spoljašnje eksperte, koji bi svojim stručnim radom doprineli daljem radu odbora. U pogledu pristupačnosti Skupštine autonomne pokrajine Vojvodine, na internet stranici ove institucije dostupan je direktan kanal komunikacije za građane, putem kojeg mogu slati svoje sugestije, molbe i primedbe, ali ni ovde nisu javno dostupne smernice za građane kako mogu podneti predloge i primedbe, kao ni edukativni materijali za građane.

U informatoru o radu mogu se naći samo zbirni podaci o informacijama koje se najčešće traže i na internet stranici nisu dostupni konkretni odgovori na pitanja koja su dobili od građana koji su koristili mehanizam slobodnog pristupa, ali u informatoru se mogu naći informacije kako i kome se podnosi zahtev. Pohvalno je što se za razliku od Narodne skupštine, ovde mogu naći informacije o podnošenju zahteva i na samoj internet stranici, u posebnom odeljku, pa građani na brži način mogu doći do konkretnih informacija.

Takođe su odgovorili na zahtev za slobodan pristup, blagovremeno i u celosti.

U pogledu društvenih mreža, Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine ima fejsbuk nalog, koji nije redovno ažuriran, dok je tviter nalog suspendovan, već drugu godinu za redom. Služba Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine jeste dostavila odgovor na upitnik, ali su naveli da zaposleni nisu učestvovali u treninzima iz slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja i otvorenih podataka.

Integritet

U pogledu analiziranja integriteta, konstatovano je da Narodna skupština Republike Srbije sadrži javno dostupan i objavljen Etički kodeks za narodne poslanike koji sadrži niz pravila ponašanja za narodne poslanike, kao i mehanizme za implementaciju etičkog kodeksa. Međutim, na internet stranici nisu dostupna pravila u slučaju uzbunjivanja kao ni imovinske karte koje su dostupne samo na sajtu Agencije za sprečavanje korupcije. Iako jeste pohvalno što su ovi podaci javno dostupni, bilo bi korisno da se isti mogu pronaći i na samoj internet stranici Narodne skupštine. Takođe, iako je Narodna skupština usvojila Plan integriteta još 2013. godine, taj dokument, kao ni izveštaj o njegovom sprovođenju nisu javno dostupni na internet stranici institucije. Na sajtu nije dostupan Plan integriteta ili bilo koji drugi interni antikorupcijski dokument (koja podrazumeva mere za sprečavanje i otklanjanje različitih oblika koruptivnog i neetičkog ponašanja unutar institucije).

Narodna skupština nije dostavila odgovor na upitnik kojim bi potvrdili da li su njihovi zaposleni učestvovali u obukama za sprečavanje korupcije.

U pogledu sajta Skupštine autonomne pokrajine Vojvodine, imaju javno objavljen Kodeks ponašanja narodnih poslanika koji ujedno reguliše konflikt interesa, upotrebu javnih sredstava, primanje poklona i usluga, a reguliše i političke aktivnosti. Ovaj dokument takođe propisuje i proceduru ukoliko dođe do povrede kodeksa. Pokrajinski zaštitnik građana nadzire primenu Kodeksa ponašanja i njemu se jednom godišnje podnose izveštaji. Međutim, ni Poslovnik a ni Kodeks ponašanja ne predviđaju obavezu za instituciju da učini javno dostupnim rezultate istrage u pogledu neetičkog ponašanja.

Pohvalno je što je na internet stranici Skupštine autonomne pokrajine Vojvodine javno objavljen Pravilnik o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja. Kao i u slučaju Narodne skupštine, imovinske karte poslanika mogu se naći samo na portalu Agencije za sprečavanje korupcije.

Pohvalno je što su zaposleni u Skupštini Autonomne pokrajine Vojvodine učestvovali na treninzima iz oblasti sprečavanja korupcije, sukoba interesa i zaštite uzbunjivača.

Učinkovitost

Učinkovitost je oblast koja se u slučaju skupština odnosi na kontrolnu ulogu koju imaju.

Na internet stranici Narodne skupštine i Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine ne postoje nikakve objavljene informacije o poslaničkim pitanjima o vezi sa aktuelnom temom kao ni izveštaji o saslušanjima povodom kontrolnih aktivnosti skupštine. Pravni akti Narodne skupštine takođe ne propisuju kaznu za ministre koji ne prisustvuju saslušanjima i ne odgovaraju na poslanička pitanja.

Sa druge strane, pohvalno je što je na sajtu moguće pristupiti izveštajima sa ključnim porukama sa javnih slušanja. Narodna skupština i Skupština autonomne pokrajine Vojvodine takođe obe razmatraju izveštaje Državne revizorske institucije Srbije. Ovo je posebno važno imajući u vidu da Narodna skupština, kao nosilac zakonodavne vlasti, u ostvarivanju svojih nadležnosti, između ostalog, vrši i funkciju nadzora nad radom Vlade. Vršeci ovu funkciju, u jedinstvenom je položaju da ispituje odgovornost nosilaca izvršne vlasti, kao i način na koji upravljaju politikama i trošenjem sredstava^[1], pa je razmatranje izveštaja Državne revizorske institucije od ključnog značaja za dalji nadzor nad transparentnim postupanjem Vlade.

Prilikom analize pravnih akata, ni Narodna skupština ni Skupština autonomne pokrajine Vojvodine ne objavljuju analize efekata propisa na ljudska prava građana. Ovo je posebno problematično, jer se preskakanjem ovako važnog koraka direktno može pogoršati stanje ljudskih prava građana u jednoj zemlji. Analizom efekata propisa razmatra se potreba da se uvede propis ili rešenje koje on sadrži, efekti koje taj propis stvara, a razmatraju se i potencijalni efekti koje pripisi mogu da proizvedu. Stoga, apelujemo da prilikom donošenja novih propisa, najviše predstavničko telo na odgovarajući način objavi ove analize na vidnom mestu, kako bi zainteresovana javnost mogla da se upozna sa aktuelnim posledicama koje određeni zakon može imati po njihova prava.

[1] Kontrolna funkcija Narodne skupštine - <http://www.parlament.gov.rs/upload/documents/brochures/Kontrolna%20funkcija%20SRB.pdf>

Zaključci i preporuke

Na osnovu navedenih nalaza, iako je primećen blagi pomak u odnosu na prošlogodišnje istraživanje, evidentno je da postoje brojni aspekti u radu Narodne skupštine i Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine koje je neophodno poboljšati.

Pre svega, neophodno je adresirati pitanje finansijske transparentnosti, s obzirom da se na ovaj način direktno mogu prevenirati potencijalne koruptivne aktivnosti i obezbediti odgovoran rad najvišeg predstavničkog tela jedne zemlje. Ovo se može ostvariti samo kroz blagovremeno objavljivanje Godišnjeg budžeta, budžeta za građane i objavljivanje finansijskih izveštaja i planova, informacija o sprovedenim i planiranim javnim nabavkama i slično... Izveštaji o radu kao i godišnji program rada takođe moraju biti objavljeni i sadržajni, što trenutno nije slučaj. Pored toga, ove institucije morale bi da objavljuju informacije o tome kako su poslanici glasali, da li su prisustvovali sednicama, da objavljuju amandmane i svu prateću dokumentaciju uz predloge zakona (pre svega, analizu efekata propisa, mišljenja drugih državnih organa na predloge/nacrte zakona, mišljenja relevantnih međunarodnih organizacija poput Venecijanske komisije i Evropske komisije itd)

Takođe, ukoliko se u vestima pominju mišljenja različitih međunarodnih tela, bilo bi poželjno da celokupna mišljenja budu i javno dostupna svim zainteresovanim licima. Neophodno je objaviti ažurirane biografije poslanika, kako bi građani mogli da imaju uvid u kvalifikacije osoba koja obavljaju jednu od najznačajnijih funkcija u državi. Takođe apelujemo na Narodnu skupštinu da ubuduće odgovori na upitnike, jer bi na taj način direktno mogli da unaprede svoju transparentnost i pruže odgovore na pitanja koja nije moguće ispitati analizom internet stranica. Podatke o javnim nabavkama trebalo bi objavljivati i na internet stranici skupštine a ne samo na portalu javnih nabavki.

U pogledu pristupačnosti, bilo bi korisno kada bi obe institucije objavljivale odgovore na najčešća pitanja koja su građani postavljali korišćenjem mehanizma pristupa informacijama od javnog značaja. Proaktivnim postupanjem direktno bi mogli da smanje i priliv zahteva koji im pristižu od građana, jer bi podaci već bili javno dostupni na sajtu. Ovde takođe apelujemo na institucije da redovno ažuriraju fejsbuk i tvider naloge, jer na taj način direktno mogu upoznati širu javnost sa svojim radom, aktuelnostima, planovima, sednicama i slično kao i da rade na uspostavljanju direktnog kanala komunikacije sa građanima. Takođe, vrlo je važno da obe institucije objave osnovne smernice za građane o tome kako im se mogu obratiti, podneti prigovore, žalbe i sugestije. Neophodno je unaprediti sajt Narodne

skupštine koji je teško pretraživ, naročito za građane koji bi želeli da se upoznaju sa radom ove institucije, ali ne poseduju potrebna znanja o tome u kom dokumentu mogu pronaći tražene informacije. Narodna skupština takođe bi trebalo da na jasnom i vidljivom mestu na svom sajtu objavi sve podatke o podnošenju zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, kako bi građani na lakši način mogli da dođu do ovih informacija, umesto pretraživanja niza dokumenata.

Obe institucije trebalo bi da objave svoje Planove integriteta kao i izveštaje o njegovoj implementaciji. U cilju unapređenja integriteta, Narodna skupština trebalo bi da što pre učini dostupnim Pravilnik o unutrašnjem uzbunjivanju na svojoj internet stranici. Imovinske karte poslanika takođe bi trebalo da budu ili dostupne na samom sajtu parlamenta ili da objave obaveštenje da se ovi podaci mogu pronaći na sajtu Agencije za borbu protiv korupcije, sa propratnim linkom.

Kako bi poboljšale svoju učinkovitost prilikom donošenja novih zakona, trebalo bi blagovremeno sprovoditi i objavljivati analize efekata propisa ovih akata na ljudska prava građana, kako bi zainteresovana javnost mogla da se upozna sa potencijalnim posledicama koje donošenje konkretnih zakona može imati na njihova prava i obaveze. Takođe, na sajtu obe institucije neophodno je blagovremeno objaviti informacije o poslaničkim pitanjima postavljenim ministrima kao i uspostaviti sankcije za ministre koji ne prisustvuju sednicama, čime direktno obesmišljavaju kontrolnu funkciju skupštine.

Metodologija

Regionalni indeks otvorenosti se zasniva na skupu principa sadržanih u metodologiji kojom se osigurava da dobijeni rezultati budu tehnički i politički validni za donošenje zaključaka u vezi sa tim u kojoj meri institucije jedne zemlje poštuju principe dobrog upravljanja.

Regionalni indeks otvorenosti meri učinak izvršnih vlasti i parlamenata u poštovanju principa dobrog upravljanja, i to na osnovu četiri principa: (1) transparentnost, (2) pristupačnost, (3) integritet i (4) učinkovitost, s tim što se kroz sva ova četiri principa prožima i prati još jedan domen - otvoreni podaci.

Princip transparentnosti podrazumeva da su organizacione informacije, budžet i postupak javnih nabavki javno dostupni i objavljeni. Pristupačnost se odnosi na obezbeđivanje i poštovanje procedura za slobodan pristup informacijama, te poboljšanje dostupnosti informacija kroz mehanizam javnih rasprava i jačanja interakcije sa građanima. Integritet obuhvata dostupnost mehanizama za prevenciju korupcije. Poslednji princip, učinkovitost, odnosi se na spremnost institucija da uče iz tekućih procesa i unapređuju ih kroz uspostavljene sisteme za nadgledanje, vrednovanje i učenje. Svaki od ovih principa Indeksa je dalje razrađen kroz poddomene i pokazatelje kojima se dodeljuje odgovarajuća vrednost unutar principa pod koje potpadaju.

Metodologija je razvijena uz konsultovanje velikog broja kredibilnih izvora koji navode najbolje međunarodne prakse i standarde dobrog upravljanja. Oni su dalje razrađeni kroz posebne kvantitativne i kvalitativne indikatore koji se ocenjuju na osnovu dostupnosti informacija na službenim internet stranicama institucija, kvaliteta pravnog okvira za pojedinačna pitanja, drugih izvora javnog informisanja te zahteva za slobodan pristup informacijama i upitnika koji su prosleđeni institucijama.

Kroz 110 indikatora, merili smo i analizirali otvorenost institucija zakonodavne vlasti. Merenje je sprovedeno u periodu od januara do kraja aprila 2023. Greška merenja iznosi +/- 3 %. Na osnovu rezultata istraživanja, uradili smo analize sa ključnim kritičnim tačkama i problemima u domenu otvorenosti rada institucija za koje se nadamo da su od koristi za unapređenje rada institucija.

